

ورود ثالث در دادرسی‌های بین‌المللی

نویسنده

مریم ضمیری فدائی

کارشناسی ارشد حقوق خصوصی

www.ketab.ir

سرشناسه	: ضمیری فدایی، مریم- ۱۳۵۸
عنوان و نام پدیدآور	: ورود ثالث در دادرسی‌های بین‌المللی/نویسنده مریم ضمیری فدایی.
موضوعات نشر	: کرج: موسسه نشر سیمرغ آسمان آذرگان، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۲۲۸ ص.
شابک	: ۷۵۰۰۰۰ ریال: 978-622-282-382-5
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۲۲۳]-۲۲۸؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: شخص ثالث (حقوق بین‌الملل)
موضوع	: Third parties (International law)
موضوع	: داوری بین‌المللی -- دعاوی
موضوع	: Arbitration (International law) -- Cases
رده بندی کنگره	: ۵/KZ۱۳۰۱
رده بندی دیویی	: ۳۷/۳۴۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۴۵۴۱۴۰

ورود ثالث در دادرسی‌های بین‌المللی

نویسنده: مریم ضمیری فدایی

مؤسسه نشر سیمرغ آسمان آذرگان

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۰

چاپ و لیتوگرافی: چاپ فاطمه

شمارگان: ۵۰۰

قیمت: ۷۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۸۲-۳۸۲-۵

آدرس: کرج، جاده ملارد، گلستان ۴۳، ساختمان دیبا، واحد ۲۹ - کد پستی: ۳۱۶۶۹۳۶۸۶۹

چکیده

تأسیس حقوقی ورود ثالث به عنوان یک تأسیس حقوق شکلی از دیرباز در دادرسی‌های بین‌المللی مورد توجه بوده و محاکم بین‌المللی از آن به عنوان ابزاری جهت حفظ حقوق ثالث و اجرای مؤثرتر عدالت بهره برده‌اند. ورود بر مبنای معاهده و ورود بر مبنای منفعت حقوقی متأثر از رأی محکمه دو قسم اصلی ورود ثالث، دست کم از سال ۱۹۲۰ و تأسیس دیوان دائمی بین‌المللی دادگستری مورد توجه محاکم بین‌المللی بوده است. رویکرد دیوان دائمی دادگستری بین‌المللی و دیوان بین‌المللی دادگستری در قبال این تأسیس حقوقی یکسان نبوده و با پستی و بلندی‌هایی همراه بوده است که انتقادهای قابل توجهی را از جانب دولت‌ها و حقوقدانان به ویژه در خصوص نحوه تدوین چارچوب حقوقی حاکم بر حقوق ثالث در اساسنامه و آیین دادرسی و رویه دیوان در پی داشته است. این در حالی است که سایر محاکم بین‌المللی با وجود بهره‌مندی مؤخر از تأسیس حقوقی ورود ثالث با چالش‌های کمتری نسبت به دیوان مواجه بوده و استقبال آنها و موجودیت‌های عضو آنها از ورود ثالث بیش از دیوان و دولت‌های عضو سازمان ملل متحد بوده است.

در این اثر تلاش شده است با بررسی اسناد مؤسس و رویه محاکم بین‌المللی خلاها و نقاط قوت تأسیس حقوقی ورود ثالث در دیوان بین‌المللی دادگستری مشخص شده و با بهره‌مندی از نحوه تعامل سایر محاکم با این تأسیس حقوقی به انگاره‌های مشخص از ورود ثالث دست یابیم تا با استفاده از آن ترتیبات اساسنامه و به ویژه آیین دادرسی دیوان بین‌المللی دادگستری را در خصوص ورود ثالث اصلاح نماییم.

فهرست

علائم اختصاری	۵
چکیده	۶
پیشگفتار	۹
کلیات	۱۱
مقدمه	۱۱
ضرورت بررسی ورود ثالث در دادرسی های بین المللی	۱۴
مطالعات انجام شده پیرامون موضوع کتاب	۱۶
بخش نخست: تعریف، اقسام و جایگاه ورود ثالث در دادرسی های بین المللی	۱۹
مقدمه	۱۹
فصل نخست: ماهیت ورود ثالث	۲۲
گفتار نخست: تعریف ورود ثالث	۲۲
گفتار دوم: اقسام ورود ثالث	۲۴
گفتار سوم: ویژگی های عمومی ورود ثالث	۳۰
فصل دوم: پیشینه ورود ثالث در دادرسی های بین المللی	۴۴
گفتار نخست: ورود استحقاقی	۴۵
گفتار دوم: ورود تشخیصی	۴۸
فصل سوم: ورود ثالث در اسناد مؤسس و رویه دادرسی های بین المللی	۵۱
گفتار نخست: ورود ثالث در دیوان بین المللی دادگستری	۵۱
گفتار دوم: ورود ثالث در دادگاه بین المللی حقوق دریاها	۵۴
گفتار سوم: ورود ثالث در رکن حل اختلاف سازمان تجارت جهانی	۵۹
گفتار چهارم: ورود ثالث در محاکم اروپایی	۶۰
گفتار پنجم: ورود ثالث در محاکم آفریقایی	۶۷
گفتار ششم: دیوان دادگستری کارائیب	۷۵
بخش دوم: ورود استحقاقی و چالش های مرتبط با آن	۷۷
مقدمه	۷۷

پیشگفتار

نوشتار حاضر حاصل کاوشی دانشجویی است که سرآغاز آن یکی از جلسات دوره حل و فصل اختلافات بین المللی استاد عزیزم جناب آقای دکتر سید باقر میر عباسی، مشاور رساله حاضر، در دوره دکتری بود و سپس با طرح پرسش های چالشی توسط جناب آقای دکتر امیر حسین رنجبریان، راهنمای رساله، تبدیل به موضوع رساله شد. بعدها با راهنمایی های استاد گرانقدر حقوق بین الملل، جناب آقای دکتر جمشید ممتاز، ابعاد مختلفی از آن برایم گشوده شد و با کسب نظر از برخی استادان حقوق بین الملل از جمله اعضای کمیسیون حقوق بین الملل و قضات دیوان بین المللی دادگستری تلاش شد در حد توان نکته ای در خصوص ابعاد مختلف ورود ثالث در دادرسی های بین المللی به ویژه در ارتباط با دیوان بین المللی دادگستری، در حد بضاعت نگارنده و در چارچوب یک رساله دکتری، مغفول نماند؛ کاوشی که از یک کنجکاو دانشجویی آغاز و به یک چالش دائمی تبدیل شد؛ چالشی که به لطف ادبیات گسترده حقوقی حول حل و فصل اختلافات از رهگذر دکترین حل و فصل و از طریق رویه به شکوفایی و ثبات خواهد رسید.

در این مسیر، نگارنده کوشیده است از ادبیات موجود درس بگیرد، به ادبیات موجود بیافزاید و آیین دادرسی دیوان بین المللی دادگستری را از دریچه جدیدی نظاره گر باشد. از همین روی، سخن راندن در خصوص آیین دادرسی محاکمی نظیر محاکم آفریقایی و برخی محاکم اروپایی که با ادبیات بسیار ناچیزی همراهند، در عین جذابیت با خطر دشوار ساختن مباحث و در هم آمیختن مفاهیم بکار رفته مواجه است. تلاش شده است با محوریت مواد ۶۲ و ۶۳ اساسنامه دیوان بین المللی دادگستری، که فارغ از جایگاه به لحاظ تاریخی هم پرچمدار تدوین تأسیس حقوقی ورود ثالث در حل و فصل اختلافات بین المللی است، با وارد کردن تعبیر جدیدی نظیر «ورود استحقاقی» و «ورود تشخیصی» همه ترتیبات ورود ثالث در محاکم بین المللی از لنز دیوان مورد ارزیابی قرار گیرد. از سوی دیگر، ناگفته پیداست از سال ۱۸۹۹ که پایه های اولیه تأسیس دیوان بین المللی دادگستری بنا نهاده شد تا سال ۱۹۲۰ که اساسنامه دیوان دائمی تدوین شد تا زمان حال که شاید بتوان آن را دوره شکوفایی دیوان بین المللی دادگستری نامید، ورود ثالث در رگه های حیاتی نخستین دیوان بین المللی دادگستری زاییده شده، در رویه دیوان تطور یافته، به وضعیت کنونی رسیده است و سایر محاکم با قدمت بسیار کمتر این تأسیس حقوقی را از آن اقتباس کرده اند. با وجود این، رویه عملی دیوان در این حوزه بسیاری محدود بوده و رویه سایر محاکم رهگشاستر است. این گونه

است که رکن حل اختلاف سازمان تجارت جهانی و دادگاه عمومی و دیوان اروپایی دادگستری با عمری بسیار کمتر از دیوان هر کدام در بیش از ۳۰۰ پرونده به درخواست ورود ثالث رسیدگی کرده اند. از این رو، شاید بتوان گفت دلیل وجودی تحقیق حاضر ریشه یابی این تعارض و آرایه راهکارهایی برای حل آن بوده است.